

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva Pärnu maastikukaitseala kaitse-eesmärke, piire ja kaitsekorda.

Kaitseala asub Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas Reiu külas.

Pärnu maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) territoorium on osaliselt kaitse all olnud alates 12.09.1958. a, kui Pärnu linna TSN otsusega nr 376 „Kohaliku tähtsusega looduse objektide kaitse alla võtmisest” võeti kaitse alla Raeküla männikud. Selle põhjal moodustati 2007. aastal Pärnu maastikukaitseala, mille kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitas Vabariigi Valitsus 18. mai 2007. a määrusega nr 159 „Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskiri”.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva kaitseala kaitse-eesmärke, piire ja kaitsekorda. Uusi alasid kaitse alla ei võeta, kaitseala pindala mõnevõrra väheneb. Muudatus on tingitud vajaduse täpsustada ala piire ja kaitsekorda, säilitada ala puhkeväärtus ja tagada nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud metsaelupaigatüüpide jätkuv kaitse. Muudatus võimaldab Tallinna-Pärnu-Ikla maantee rekonstrueerimist vastavalt Pärnu maakonna teemaplaneeringule „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0”, Pärnu maastikukaitseala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluva Pärnu loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Liis Jääger (tel 674 4810, e-post liis.jaager@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 447 7386, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja Margit Halopi Õigusbüroo OÜ jurist Margit Halop (tel 517 9278, e-post margit.halop@mail.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumite vahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson (tel 626 2880, marika.erikson@envir.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, kaitsekorra ja kaitseala võõndite muutmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta Pärnu roheline võõndi metsamaastikku, sealseid rekreatsiooni ja puhkevõimalusi, metsakooslusi ja liikide elupaiku. Kaitstakse loodusdirektiivi

elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on metsastunud luided (2180), liivikud (2330), vanad loodusmetsad, (9010*) ning soostuvad ja soolehtmetsad (9080*). Lisaks on kaitseala kaitse-eesmärk kaitsta kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Need on herilaseviu (*Pernis apivorus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), händkakk (*Strix uralensis*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), hallpea-rähn (*Picus canus*), musträhn (*Dryocopus martius*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), hiireviu (*Buteo buteo*), raudkull (*Accipiter nisus*), lõopistrik (*Falco subbuteo*) ning kivisisalik (*Lacerta agilis*).

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduses nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” nimetatud Pärnu loodusala kaitse-eesmärkidega võrreldes on Pärnu maastikukaitseala kaitse-eesmärkides erinevusi. Pärnu loodusala kaitse-eesmärgiks seatud rohundirikaste kuusikute elupaigatüüpi (9050) Pärnu maastikukaitsealal ei leidu ja seetõttu seda eesmärgiks ei seata. Samas tehakse ettepanek lisada loodusala eesmärkide hulka liivikute (2330) elupaigatüüp.

18. mai 2007. a määruses nr 159 „Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ eesmärkideks olevaid elupaigatüüpe luidetevahelised niiskeid nõgusid (2190) ja rohunditerikkaid kuusikuid (9050) kaitsealal ei ole ja uue kaitse-eeskirja eesmärgiks ei seata. Elupaigatüüp 2190 on hävinud Metsniku sihtkaitsevööndi ulatusliku tormimurru ja selle koristamise käigus ning olemasolevad kooslused selleks elupaigatüübiks ei arene. Samas lisatakse eesmärgiks liivikute (2330) elupaigatüüp, mis inventeeriti aastal 2010.

Liikide puhul jäetakse välja linnuliigid jäähind, nõmmekiur ja orhideeliik kahkjaspunane sõrmkäpp, kuna neid liike pole alal tuvastatud. Lisaks jäetakse kaitse-eesmärkidest välja punaselg-õgija kui alale ebatüüpiline linnuliik ja käpalised ning ungrukold, kuna need liigid ei ole ohustatud või silmapaistvalt tüüpilised alale. Eesmärkide hulka lisatakse alale iseloomulikud liigid õõnetuvi ja hoburästas (tabel 1).

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi LKS) §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus ja loodusdirektiivi rakendamine. Pärnu maastikukaitseala kaitse all olemise eeldus on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus, tüüpilisus ja haruldus, esteetilisus ning loodusdirektiivi rakendamine.

Esteetiline väärtus puhke ja rekreatsiooni alana

Kaitseala paikneb Pärnu linna, Paikuse asula ning Reiu elamurajoonide vahetus läheduses. Kaitseala on osa Pärnu maakonna väärtuslikest maastikest, olles tervikuna Reiu jõe suudmeala roheala osa. Metsaala on populaarne linnalähedane puhke- ja spordipaik. Pärnu metsamaastikku väärtustatakse ka kui kaitset lähedalasuvatele elamualadele meretuulte ja maanteetranspordist tuleneva müra ja saaste eest.

Ala kasutatakse aastaringselt jooksu- ja jalgrattaspordi harrastamiseks. Ala läbib hulgaliselt jalg- ja teeradu, mida kasutatakse jalutamiseks, tervisespordiks, seiklusspordiks jne. Korraldatakse rahvaspordiüritusi nagu jooksuvõistlused, orienteerumine, suusatamine. Kaitseala piirile ning osaliselt ka kaitsealale on rajatud valgustatud suusarada. Ala kasutatakse intensiivselt metsamarjade ja seente varumiseks, looduses viibimiseks.

Haruldased ja ohustatud looduslikud metsa- ja luitekooslused

Pärnu maastikukaitsealal asuvad looduslikud elupaigatüübid metsastunud luited (2180), liivikud (2330), vanad looduspetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lissasse ning osaliselt märgitud esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. Nimetatud elupaigatüübid on intensiivse metsamajanduse tõttu muutunud Euroopa boreaalses piirkonnas haruldaseks ja seetõttu on ohustatud ka paljud nende kooslustega seotud liigid, kes kasutavad eespool nimetatud elupaigatüüpi elupaigana või toitumisalana. Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud liike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Loodusdirektiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lissades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele.

Hästi välja kujunenud puurinde struktuuriga **metsastunud luited (2180)** on tüüpilised kogu Euroopa rannikualadel. Pärnu maastikukaitsealal asuvad metsastunud luited põhiliselt Rööpa ja Kodara sihtkaitsevööndis. **Liivikud (2330)** on lahtise liivaga tasased alad sisemaal. Liivikuid leidub Rööpa sihtkaitsevööndis. **Vanad looduspetsad (9010*)** on inimõjuta või vähese inimõjuga metsad. Intensiivse metsamajandamise tõttu on vanadele looduspetsadele iseloomuliku puustuga metsad kadumisohus. **Soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*)** ohustab kuivendamine. Pärnu maastikukaitsealal on elupaik levinud peamiselt Metsniku sihtkaitsevööndis.

Tabel 1. Pärnu maastikukaitsealal kaitse-eesmärgiks seatavad liigid

Liik	Eeldus	Kaitsekategooria Eestis ¹	Punase raamatu Kategooria	Linnudirektiivi lisa nr ²	Loodusdirektiivi lisa nr ³
Valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	ohustatus	II	Ohuväline	I	
Laanerähn (<i>Picoides tridactylus</i>)	tüüpilisuus	II	Ohuväline	I	
Herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	I	
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	I ja II	
Händkakk (<i>Strix uralensis</i>)	ohustatus	III	Ohuväline	I	
Öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	ohustatus	III	Ohuväline	I	

Hallpea-rähn (<i>Picus canus</i>)	ohustatus	III	Ohuväline	I	
Musträhn (<i>Dryocopus martius</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	I	
Nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	I	
Väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	I	
Hiireviu (<i>Buteo buteo</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	-	
Lõopistrik (<i>Falco subbuteo</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	-	
Raudkull (<i>Accipiter nisus</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	-	
Õõnetuvi (<i>Columba oenas</i>)	tüüpilisuus	III	ohulähedane	II	
Hoburästa (<i>Turdus viscivorus</i>)	tüüpilisuus	III	Ohuväline	II	
Kivisalik (<i>Lacerta agilis</i>)	ohustatus	II	Ohualdis		IV

¹ Kaitsekategooria Eestis selgitus

I kategooria liigid on liigid, kes on Eestis haruldased, esinevad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena, ja/või liigid, kes on hävimisohus, kelle arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline.

II kategooria kaitse all on liigid, kes on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise, elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel, ning liigid, kes võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.

III kategooria kaitse all on liigid, kelle arvukust ohustab elupaikade hävimine või rikkumine ja kelle arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka.

² Linnudirektiivi lisa nr selgitus

Linnudirektiivi I lisas on kirjas need linnuliigid, keda peetakse Euroopa territooriumil ohustatuks ja kelle kaitseks tuleb moodustada linnualad.

Linnudirektiivi II lisas on kirjas liigid, keda võib küttida (v.a pesitsus- ja kevadrändeperioodil).

Kui linnudirektiiv keelustab elusate või surnud linnuliikide, nende selgelt eristatavate kehaosade või nendest valmistatud toodete müügi, müügiks transportimise, müügi eesmärgil pidamise ning muu müügiga seotud tegevuse, siis linnudirektiivi III lisas on kirjas need linnuliigid, kelle puhul eespool mainitu on lubatud tingimusel, et linnud on tapetud või püütud seaduslikul teel.

³ Loodusdirektiivi lisa nr selgitus

Loodusdirektiivi I lisa on kirjas EL territooriumil ohustatud elupaigatüübid, mille kaitseks tuleb moodustada loodusala. Eestis on selliseid elupaigatüüpe ligikaudu 60. Nende hulka kuuluvad mh sood, rabad, põlismetsad, teatud järvetüübid, merealad, pangad ja liivaluited. Nende hulgas on elupaigatüüpe, nagu näiteks rannaniidud, mille säilimiseks on vaja neid pidevalt hooldada. Peale rannaniitude on I lisa kirjas ka meie teised väärtuslikud niidukooslused: puis-, loo-, lammi- ja aruniidud.

Loodusdirektiivi II lisa on kirjas ohustatud taime- ja loomaliigid, mille kaitseks tuleb samuti moodustada loodusala. Neist on Eestis esindatud 22 sambla- ja soontaimeliiki ning 35 loomaliiki. Nende hulgas kuldking, palu-karukell, ida-võsalill, eremiitpõrnikas, tõugjas, harivesilik, ebapärlikarp, lendorav, viigerhüljes ja saarmas. Direktiivi II lissasse on kantud ka hunt, karu, ilves ja kobras, kuid vastavalt liitumisläbirääkimistel saavutatule arvatakse nende liikide Eesti populatsioonid II lisast välja, kuna meil leidub nende liikide isendeid piisavalt.

Loodusdirektiivi IV lisa on kirjas ranget kaitset vajavad liigid ning V lisa liigid, mille kaitseks peab riik hävimisohu korral kehtestama kaitsemeetmed.

Valgeselg-kirjurähn on Eesti punases nimestikus olev ohuväline Eestis väikesearvuline vanu lehtmetsi eelistav haudelind, kes sõltub rohkest surnud puidu olemasolust. Hinnanguliselt on Eestis 3000–6000 valgeselg-kirjurähnipaari. Liigi arvukus on viimastel aastatel püsinud stabiilsena (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) kaitse tegevuskava).

Laanerähn on väikesearvuline haudelind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ning kes on arvatud looduskaitsealade alusel vähearvuka ja ohustatud liigina II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Laanerähn elab suuremates loodusmaastikulaamades. Laanerähn eelistab vanemaid puistuid, milles on rohkelt kuivanud puid, soovitavalt kuuski. Liik on levinud üle terve Eesti. Hinnanguliselt on Eestis 3000–5000 valgeselg-kirjurähnipaari. Igal talvel rändab põhja poolt Eestisse laanerähni liigikaaslasi, kes suurendavad liigi kohapealset arvukust kaks kuni kolm korda. Laanerähni ohustavad tegurid on metsade majandamine, mille tulemusena väheneb metsade vanus ning rähnile sobivate elupaikade pindala (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Herilaseviu on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina, kes teeb pesa metsa mõne kõrgema puu otsa. Eelistab metsi, mis on hõrendike, põldude ja rohumaade läheduses. Toitub peamiselt herilasevastsetest, kuid ka roomajatest, konnadest, linnupoegadest ja vihmaussidest. Hinnanguliselt on Eestis 900–1300 paari herilaseviuisid ja nende arvukus väheneb (Valker, T. 2014, Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Eesti Ornitoloogiaühing 2013).

Laanepüü on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina ning iseloomulik liik Euraasia metsa- ja metsastepivööndis ja mägimetsades. Eestis on laanepüü mandril ühtlaselt levinud lind, kelle arvukus (30 000–60 000 paari) püsib praegu stabiilsena. Lääne-Eesti saartel on teada vaid üksikud leiupaigad. Laanepüü asustab mitmesuguseid metsakasvukohatüüpe, samuti eri koostise ja vanusega puistuid. Sigimisperiodil hõivatakse kodupiirkond eelistatult viljakamates niisketel muldadel kasvavates vanemates segametsades, kus järelkasvus või alusmetsas on noori kuuski ning alustaimestik on madal ja liigirikas. Kuuski on vaja varjeks, aga need loovad ka soojema mikrokliima. Kuigi laanepüü lepib väga erisuguste elupaikadega, eelistab ta siiski segapuistuid. Vanuselt sobivad vähemalt 40-aastased puistud. Metsaraie tõttu kahanevad laanepüüle sobilikud elupaigad ja halveneb nende kvaliteet. Laanepüü eelistab vanemaid ja liigiliselt mitmekesiseid segametsi. Metsade killustamine võib pealegi olla soodne laanepüü vaenlastele, kelle arvukus seetõttu suureneb. Laanepüü põhilised vaenlased on

metsnugis, metssiga, kährik, rebane ja kanakull (Eesti Loodus, Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Eesti Ornitoloogiaühing 2013).

Händkakk on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina ja pesitseb peamiselt vanades loodusmetsades, mille lähedusse jääb lagedaid alasid: rabasid, niite ja põllumajanduslikke maid. Händkakk toitub peamiselt pisinärilistest, kahepaiksetest ja putukatest. Oma pesa teeb händkakk puuõõnsustesse, puutüüka otsa, mahajäetud röövlinnu pessa või pesakasti. Hinnanguliselt on Eestis 1000–1500 händkakupaari. Liigi arvukus on viimastel aastatel vähenenud (Kontkanen jt. 2004, Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Eesti Ornitoloogiaühing 2013).

Öösorr on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina. Öösorr elutseb hõredates nõmme- ja rabamännikutes, männi segametsades, aru-puisniitudel, enamasti liivasel aluspinnasel. Eelistab nooremaid puistuid. Pesitsust hinnatakse 10 000–20 000 paarile, arvukus väheneb (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Eesti Ornitoloogiaühing 2013).

Hallpea-rähn on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina. Hinnanguliselt on Eestis 3000–5000 paari hallpea-rähne, nende arvukus suureneb veidi (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012, Eesti Ornitoloogiaühing 2013).

Musträhn on stabiilse arvukusega lind, kes on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus. Elupaigana eelistab musträhn suuri okasmetsi, männi segametsi, kõrgetüvelisi hõredaid männikuid, raiesmikke ja põlendikke. Musträhni ohustab sobilike elupaikade pindala vähenemine. Musträhn rajab igal aastal uue pesaõõnsuse ja valmistab nii palju pesakoopaid teistele metsaasukatele. Ohutegurid on vanade metsaosade ja pesitsemiseks sobivate üksikpuude raie ja surnud puude kõrvaldamine puistust. Hinnanguliselt on Eestis 6000–9000 musträhnipaari (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Nõmmelõoke on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina. Nõmmelõoke on üldlevinud, kuid väikesearvuline haudelind, keda võib tihedamini kohata nõmmedel ja nõmmemetsades ning liivastel raiesmikel ja loometsades. Selle liigi ohutegurid on liiva kaevandamine, vanade karjääride kujundamine veekogudeks vms. Hinnanguliselt on Eestis 10 000–20 000 nõmmelõokesepaari. Liigi arvukus on viimastel aastatel püsinud stabiilsena (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Väike-kärbsenäpp on Eesti punases nimestikus ohuvälise staatusega liik, kes on Eestis segametsades, eriti kuusikutes üldlevinud ja tavaline. Hinnanguliselt on Eestis 60 000–100 000 väike-kärbsenäppipaari. Liigi arvukus on viimastel aastatel suurenenud (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Hiireviu on ümarate tiibade ja lühikese sabaga rongasuurune tumepruuni sulestikuga lind ja on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina. Tiibade siruulatus 100–125 cm ja lennul on tiivad kergelt V-kujuliselt tõstetud. Hiireviud võib Eestis kohata peaaegu kõikjal, eriti sageli aga erinevate koosluste piirialadel, pesa ehitab ta metsaserva ja toitumas käib lagealadel. Hiireviu on Eestis nii läbirändaja, pesitseja kui ka talvituja. Pesitsus algab aprillis, kui munetakse 3–4 muna. Pesitsusaegne arvukus on 6000–7000 paari (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Raudkull on väikest või keskmist kasvu haugaslane. Ta pesitseb pea kõikjal Euroopas. Raudkullid on nii ränd-, hulgu- kui ka paigalinnud. Eestis pesitseb hinnanguliselt 1500–3000 raudkulli haudepaari. Raudkull elutseb paljudes metsatüüpides, kuid eelistab sageli okas- ja segametsi. Elupaiga lähistel peab olema avatud maastikku, kus linnud saavad jahti pidada. Pesitsusterritooriumide hulka kuuluvad legendikega suured metsamassiivid, tormimurrud, pesitsuskohad on sageli ranniku või jõgede läheduses. (Eesti Ornitoloogiaühing, 2011).

Lööpistrik on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina, on kõige tavalisem pistrik, kes pesitseb peamiselt männikutes. Eestis on hinnanguliselt 500–800 lööpistriku haudepaari. Viimastel aastatel on liigi arvukus mõõdukalt vähenenud. (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2013; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013) Lööpistriku ohustavad häirimine pesitsuspiirkonnas pesitsusajal ja tühjade rongapesadega puude raie (lööpistrik kasutab neid pesitsemiseks).

Õõnetuvi on Eesti punases nimestikus kirjas ohulähedase liigina, on ebaühtlase levikuga ja väikesearvuline haudelind (hinnanguliselt 500–1000 paari). Õõnetuvi võib sageli kohata Lääne-Eesti metsades, eriti vanemates männikutes, kus on vanemates puudes pesaõõnsusi. Õõnetuvi ohustab lagunevate, õõnsate ja kuivade puude kadumine või vähenemine, põllumaa ja selle kasutamise muutumine (kuivendamine, mehhaniseerimine ja selle muutused, muutused viljeluskultuurides), põllumajanduses kasutatavad keemilised tõrjevahendid ja nugise suur arvukus (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Hoburästas on Eesti punases nimestikus kirjas ohuvälise liigina. Liik eelistab vanu madalaboniteedilisi männikuid ja on Eestis paigutise levikuga üldlevinud haudelind. Hinnanguliselt on Eestis 24 000–35 000 hoburästapaari. Liigi arvukus on viimastel aastatel püsinud stabiilsena. Ohutegurid on litemännikute elupaiga kadumine ulatuslike lageraiete tõttu või liiva kaevandamisel (Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012; Eesti Ornitoloogiaühing, 2013).

Kivisalislik on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku alusel ohualdis liik ja loodusdirektiivi IV lisa liik. Eesti on selle liigi areaali põhjapiiril. Liigi arvukus on viimasel ajal tugevalt vähenenud. Ohutegurid on niitude, karjamaade jms avamaade võsastumine niitmise või/ja karjatamise katkemisel, kaevandamine (sh liiva ja savi kaevandamine, kivimurrud), metsastamine ja ehitustegevus. Sobivad elupaigad on kinnistunud luite/liiviku kasvukohatüüp ja liivakarjääri alltüüp (Kivisalisliku (*Lacerta agilis*) kaitse tegevuskava).

Loodusdirektiivi rakendamine

Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud loomaliike ja elupaigatüüpe ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Direktiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Pärnu looduslalal on kohustus kaitsta järgmisi elupaigatüüpe: metsastunud luited (2180), liivikud (2330), vanad loodusmetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on Pärnu maastikukaitseala kaitse all hoidmine oluline teistegi haruldaste ja ohustatud taime- ja loomaliikide kaitseks (tabelid 3 ja 4). Samas pole nende kõikide eraldi kaitse-eesmärgina nimetamine vajalik, kuna eesmärgiks seatavate katusliikide, nende elupaikade ja koosluste kaitseks kehtestatav kaitsekord tagab kaudselt ka

nende kaitse. See tähendab, et kaitsekorra väljatöötamisel on lähtunud kaitse-eesmärgina loetletud liikide ja koosluste ökoloogilistest nõudlustest. Seeläbi tagatakse kaitse kõikidele liikidele, kelle elupaigaks on kaitse-eesmärgiks olev kooslus, või ka neile liikidele, kelle elupaigaeelistused sarnanevad eesmärgina loetletud katusliikide omadega. Kaitseala kaitse-eesmärgiks on seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Kaitse-eesmärgiks on seatud ka need liigid, kelle kaitse sellel alal on loodus- või linnudirektiivist tulenev rahvusvaheline kohustus või kelle soodsa seisundi säilimiseks pikaajaliselt (säilimiseks pikas perspektiivis) ei piisa ainult isendikaitsest. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kaitse-eeskirjas sätestatud kaalutusõiguse teostamisel saavutatakse nende liikide puhul kaitse-eesmärk (LKS § 14 lõige 2) LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse kaudu. Teiste sõnadega tuleb nende liikide puhul kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusteks ja kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevusteks nõusolekut andes arvestada, et kavandatud tegevus ei oleks vastuolus LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse põhimõtetega. Isendikaitse väldib konkreetsete isendite surmamist, kahjustamist ja hävitamist, kuid ei taga nende liikide elupaikade säilimist sellises mahus, et oleks tagatud nende liikide püsiv pikaajaline säilimine nende levikualal.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Pärnu maastikukaitseala on praegusel kujul kaitse all aastast 2007, et kaitsta mitmekesist luitemaastikku ja sellel asuvaid elupaigatüüpe, millest vanad loodusmetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) on esmatähtsad elupaigatüübid. Maastikukaitseala hõlmab mitme Eestis ohustatud ja haruldase liigi elupaiku, nagu kivisisalik, valgeselg-kirjurähn ja laanerähn, kes on II kaitsekategooria kaitsealused liigid. Kaitseala on ka oluline linnalähedane rekreatsiooniala. Alal on ligikaudu 40 km valdavalt pinnaskattega radu, mida kasutatakse jooksmiseks, rattasõiduks, suusatamiseks jms tervisespordiks. Lisaks on Pärnu maastikukaitseala rahvusvaheliselt kaitstav Natura 2000 võrgustikku kuuluv ala Pärnu loodusala. Seetõttu on vajalik ala jätkuv kaitse all hoidmine.

Valdava osa kaitseala pindalast moodustavad metsakooslused, mis kasvavad Litoriaamere päritolu luitevööndil (tabel 2).

Tabel 2. Pärnu maastikualal asuvate elupaigatüüpide kogupindala ja seisundi hinnangud 2010. ja 2016. (Metsniku skv) aasta inventuuri alusel

Kood	Elupaigatüüp	Pindala ha	Seisundi hinnang	Potentsiaalne ha
2180	Metsastunud luited	65,8	C	17,4
2330	Liivikud	0,5	B	
9010*	Vanad loodusmetsad	191,8	C	58,4
9080*	Soostuvad ja soolehtmetsad	13,5	C	14,5
9050*	Rohunditerikkad kuusikus	0		1,6
Elupaiga pindala kokku		271,6		91,9

Kaitseala seisundi hinnangut on langetanud kuivendusvõrgustiku mõju, mis ala edasisel kaitasel väheneb.

Tabel 3. Pärnu maastikukaitsealal pesitsevate lindude nimestik ja pesitsevate paaride arv 2010. aasta inventuuri andmetel, paksus kirjas on kaitse-eesmärgiks seatavad liigid.

Nr	Liik	Pesitsevate paaride arv	Nr	Liik	Pesitsevate paaride arv
1	Sinikael-part	+	38	Mustpeapõõsalind	+
2	Laanepüü	1–2	39	Aed-põõsalind	+
3	Hallhaigur	31	40	Väikepõõsalind	+
4	Herilaseviu	1–2	41	Pruunselg põõsalind	+
5	Raudkull	1	42	Nõlva-lehelind	0–1
6	Hiireviu	1	43	Mets-lehelind	+
7	Lõopistrik	1	44	Väike-lehelind	+
8	Metskurvits	+	45	Salu-lehelind	+
9	Metstilder	1	46	Pöialpoiss	+
10	Õõnetuvi	4	47	Hall-kärbsenäpp	+
11	Kaelustuvi e. meigas	+	48	Väike-kärbsenäpp	14–15
12	Kägu	+	49	Mustkärbsenäpp	+
13	Händkakk	0–1	50	Sabatihane	+
14	Öösorr	0–2	51	Salutihane	+
15	Vaenukägu	0–1	52	Põhjatihane	+
16	Hallpea-rähn e. hallrähn	0–1	53	Tutt-tihane	+
17	Musträhn	1–3	54	Musttihane	+
18	Suur-kirjurähn	8–20	55	Sinitihane	+
19	Valgeselg- kirjurähn	0–1	56	Rasvatihane	+
20	Väike-kirjurähn	0–1	57	Puukoristaja	+
21	Laanerähn	0–1	58	Porr	+
22	Nõmmelõoke	1–3	59	Peoleo	+
23	Metskiur	+	60	Punaselg-õgija	0–2
24	Linavästriik	+	61	Pasknäär	+
25	Käblik	+	62	Mänsak	+
26	Vösaraat	+	63	Vares	+
27	Punarend	+	64	Ronk e. kaaren	1

28	Ööbik	+	65	Kuldnokk	+
29	Lepalind	+	66	Metsvint	+
30	Kadakatäks	+	67	Rohevint	+
31	Musträstas	+	68	Ohakalind	+
32	Hallrästas	+	69	Siisike	+
33	Laulurästas	+	70	Kuuse-käbilind	+
34	Vainurästas	+	71	Karmiinleevike	+
35	Hoburästas	9–10	72	Leevike	+
36	Soo-roolind	+	73	Suurnokk	+
37	Käosulane	+			

Kivisisaliku registreeritud vaatlusandmed on 2010. aasta seisuga, kui nähti mitmeid isendeid ja nende tegevusjärgi ning arvukuseks hinnati üle kümne isendi.

Tabel 4. Keskkonnaregistri alusel Pärnu maastikukaitsealal leiduvad taimeliigid ja nende arvukus

Liik	Isendid tk	Kasvukohad tk	Pindala ha	Vaatluse kpv
Laialehine neuuvaip	24+	3	10,9	2010
Suur käöpõll	2+	3	11,4	2010
Täpiline sõrmkäpp	2	1	1,8	2010
Harilik ungrukold	Üksikud	1	0,89	2010
Roomav öövilge	395+	3	101,3	2010
Kahelehine käokeel	Üksikud	2	11,3	2010
Emaputk	Üksikud	1	0,9	2010

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitseala tüübiks on valitud maastikukaitseala, kuna peamine kaitse-eesmärk on säilitada väärtuslikke maastikuelemente, nagu luitestik ja rannaäärsele alale iseloomulikud metsad. Hoiuala režiimi korral ei ole võimalik rakendada kõiki kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalikke piiranguid, näiteks ei võimalda hoiuala kaitsekord häirimise suhtes tundlike liikide pesitsusaladel seada ajalist liikumispäängut, piiranguid jahipidamisele, samuti vältida raietegevust kohas, kus ei ole veel elupaika kujunenud, kuid kus raietegevus välistaks elupaiga kujunemise pikemas perspektiivis. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piirid

Pärnu maastikukaitseala koosneb kolmest lahustükist. Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ja loodusväärtustele vajalik puhver ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (teed, rajatised, metsasihid, kraavide kaldad, möödistatud maaüksused). Kaitseala piir on

kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (möötkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kraavide puhul on piire korrigeeritud selliselt, et oleks üheselt mõistetav kraavi kuulumine kas ala piiridesse või väljapoole. Selgete, looduses eristatavate piiriobjektide puudumisel on kasutatud looduses kindlatest punktidest lähtuvaid mõttelisi sirgeid.

Maastikukaitseala pindala on 510,9 ha, seega väheneb praegusega võrreldes kaitseala pindala 7,6 ha. Pindala muutus on tingitud Metsniku sihtkaitsevööndi vähendamisest Via Baltica maantee planeeritava laiendamise arvelt ja Rööpa sihtkaitsevööndi vähendamisest Rail Balticu ja Via Baltica trassi planeerimise arvelt. Muus osas on piiri korrigeeritud ainult piiride põhikaardi ja katastrikaardiga vastavusse viimiseks ja sisulisi muudatusi ei tehta. Seisuga 04.04.2018 on kaitsealal valdav maakatastrisse kandmata maa (361,6 ha). Munitsipaalomandis on 102,5 ha ja riigiomandis 47,1 ha kaitsealust maad. Eraomandis olevat maad kaitsealale ei jää. Kogu kaitseala kuulub sihtkaitsevööndisse.

Kaitseala välispiir

Kaitseala koosneb kolmest lahustükist, mille moodustavad kolm sihtkaitsevööndit: Kodara, Rööpa ja Metsniku sihtkaitsevöönd. Muudatused piiride osas on toodud vööndite all.

Kodara sihtkaitsevöönd

Kodara sihtkaitsevööndi pindala on 323,4 ha. Sihtkaitsevööndi piir kattub kaitseala välispiiriga ja sisulisi piirimuudatusi selle vööndi osas ei tehta, piiri põhikaardiga vastavusse viimisel muutus vöönd 0,7 ha võrra suuremaks jätkuvalt riigi omandis oleva maa arvelt. Vööndi piiritlemisel lähtuti teedest, katastripiiridest, kraavidest ja kõlvikupiiridest jättes piirnevad teed alast välja. Mõttelist sirget koordinaatidega X: 535 808,279 Y: 6 467 142,723 ja X: 535 803,811 Y: 6 467 134,117 kasutati tee ja kraavi vahel ning koordinaatidega X: 535 691,434 Y: 6 466 474,087 ja X: 535 715,266 Y: 6 466 470,446 kasutati kraavi ja kõlvikupiiri vahel.

Rööpa sihtkaitsevöönd

Rööpa sihtkaitsevöönd asub raudteetrassi ja Tallinna-Pärnu-Ikla maantee vahelisel alal ning vööndi pindala on 83 ha. Sihtkaitsevööndi piir kattub kaitseala välispiiriga. Vööndi kagunurgas korrigeeriti piiri vähesel määral (0,3 ha) raudteetrassi osas ja vööndi lääneküljel Via Baltica teetrassi osas. Piiri korrigeerimisel vähenes vööndi pindala 1,6 ha. Piirimuudatus tehti planeeritava Rail Balticu raudteetrassi ala kaitsealast välja jätmiseks. Vähendatav ala järgib osaliselt kunagise raudteetrassi kulgemist, millele ei jää loodusväärtusi ja looduskaitseline esinduslikkus pole kõrge. Lisaks jäetakse välja teekatastrid 62508:035:0001, 62508:032:0007 ja 84801:001:0270. Teekatastrite kaitsealast väljajätmiseks kasutati 5 m laiust puhvertsooni, mille aluseks kasutati põhikaardi tee piiri. Vööndi piiritlemisel lähtuti katastripiiridest ja mõttelistest sirgetest. Mõttelisi sirgeid on kasutatud koordinaatidega X: 533 670,785 Y: 6 468 617,118 ja X: 533 674,138 Y: 6 468 618,531 tee puhvri ja katastripiiri vahel ning koordinaatidega X: 535 406,332 Y: 6 465 858,537 ja X: 535 561, 112 Y: 6 465 697, 347 katastripiiri ja tee vahel. Kaitseala pindala vähendavad muudatused ei kahjusta elupaiku, kuna alale ei jää elupaigakriteeriumitele vastavaid kooslusi.

Metsniku sihtkaitsevöönd

Metsniku sihtkaitsevööndi pindala on 101,9 ha ja see on osa Pärnu maastikukaitseala kolmandast lahustükist, mis asub Tallinna-Pärnu-Ikla maantee ja Golfimetsa tee vahelisel alal. Planeeritava Via Baltica maantee ja külgneva kergliiklustee laienduseks reserveeritud ala tõttu vähenes Metsniku sihtkaitsevööndi pindala 6,6 ha, mis arvestati teekatastrist 84801:001:0270 ca 28 m laiuse ribana. Kaitseala pindala vähendavad muudatused ei kahjusta elupaiku, kuna alale ei jää elupaigakriteeriumitele vastavaid kooslusi.

Sihtkaitsevööndi piiritlemisel lähtuti õuealast, katastripiiridest, teedest, ja metsasihtidest, jättes piirnevad teed ja metsasihid alast välja. Väljajätavale osale jääb puistu, mis on mõjutatud servaeftist ja raietest ja oma vanuselise struktuuri tõttu ei oma kõrget looduskaitselist väärtust.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal leiduvaid loodusväärtusi ja 2016. aastal tehtud inventuuri.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal leiduvate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalne saavutatavale efektile.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (Eesti Vabariigi põhiseaduse § 32, edaspidi *PS*). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on *PS* §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb *PS* §-st 53. Tulenevalt *PS* §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiõlemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärk on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse loodusedirektiivist riigile tulenev kohustus tagada loodusväärtuste kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Neid eesmärke saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa kaitseala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Kaitseala seniste piiride muutmiseks ja kaitsekorra uuendamiseks tunnistatakse antud määrusega kehtetuks Vabariigi Valitsuse 18.05.2007. a määrus nr 159 „Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskiri”.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala jagatud kolmeks sarnase otstarbega sihtkaitsevööndiks.

Kaitse-eeskirja eelnõu ei reguleeri kaitsealal kalapüüki ja ujuvvahendiga sõitmist, kuna alal ei ole veekogusid, kus oleks võimalik kala püüda või ujuvvahendiga sõita. Sellel põhjusel ei ole ka reguleeritud lautri ja paadisilla ehitamisega seonduvat. Samuti ei reguleeri kaitse-eeskiri pilliroo ja adru varumist, sest alal ei kasva adru ning alal kasvav pilliroog on liiga hõre ja vähene, et sel oleks majanduslikku tähtsust. Kuna alal ei leidu poollooduslikke kooslusi, siis nendega seonduvat eeskirjaga ei käsitleta.

2.5.2. Sihtkaitsevööndi kaitsekord

2.5.2.1. Sihtkaitsevööndi eesmärgid

Sihtkaitsevööndi kaitsereežiim on vajalik kaitseala eesmärkide saavutamiseks ja loodusväärtuste säilimiseks. Sihtkaitsevööndi režiim tagab metsakoosluse loodusliku arengu ning liikide pesitsus- ja kasvutingimused. Pärnu maastikukaitsealal on kolm sihtkaitsevööndit, mis on loodud eeskätt ranget kaitset vajavate metsakoosluste säilitamiseks ja kaitseks, säilitades tingimused ka aktiivseks puhkemajanduseks. Ala väärtuste säilimist mõjutab ja ohustab ala tihe radade võrk ja linnalähedusest tingitud kõrge külastatus. Ala vahetuses läheduses asub I klassi maantee ja külgneb tiheasustusalaga.

Kodara sihtkaitsevööndi eesmärk on vanade loodusemetsade ning soostuvate ja soo-lehtmetsade kaitse. Lisaks metsadele, mis vastavad praegu elupaiga kriteeriumitele, jääb alale ka metsakooslusi, mis arenevad 30–50 aasta jooksul vastavaks elupaigatüüpidele 2180, 9010* ja 9080.

Rööpa sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsastunud luidete, liivikute, vanade loodusemetsade ning soostuvate ja soo-lehtmetsade kaitse. Lisaks metsadele, mis vastavad praegu elupaiga kriteeriumitele, jääb alale ka metsakooslusi, mis arenevad 30–50 aasta jooksul vastavaks elupaigatüüpidele 2180 ja 9010*.

Metsniku sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on vanade loodusemetsade ning soostuvate ja soo-lehtmetsade kaitse. Lisaks metsadele, mis vastavad praegu elupaiga kriteeriumitele, jääb alale ka metsakooslusi, mis arenevad 30–50 aasta jooksul vastavaks elupaigatüüpidele 9010* ja 9080.

2.5.2.2. Lubatud tegevused

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju ja seeni ning muid metsa kõrvalsaadusi. Inimeste liikumist ja loodusandide kasutamist pole piiratud, kuna inimeste kohalolek ning marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste korjamine ei häiri olulisel määral kaitseala linnustikku ega kahjusta elupaiku.

Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud Kaitsealal puuduvad ettevalmistatud lõkkekohad, samuti puudub otsene vajadus puhkekohtade loomiseks, kuid kaitse-eeskirjaga on vajaduse korral selleks võimalus jäetud. Taristu rajamine on võimalik ainult kohas, kus sellega kaasnev

negatiivne ja häiriv mõju linnustikule või nende elu- ja peatumispaikadele on minimaalne. Telkimine ja lõkke tegemine tuleb koondada selleks ettevalmistatud kohtadesse, et vältida pinnase kahjustamist ja linnuliikide häirimist seal, kus asub väärtuslik elupaik või leidub kaitsealuseid liike.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga ja maastikusõidukiga (liiklusseaduse § 2 punktide 73 ja 36 tähenduses) sõitmine teedel (ehitusseadustiku § 92 lõike 1 ja liiklusseaduse § 2 punkti 81 tähenduses) ning jalgrattaga ka radadel, kuna see ei kahjusta ala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüüpe ja liike. Maastikusõidukiga sõitmine teedel on lubatud vastavalt liiklusseaduse § 154 lõikes 1 esitatud erisustele, mille alusel on maastikusõidukiga teedel sõitmine lubatud jõgedel, teedel ja muude takistuste ületamiskohtades ning lumega kaetud teel, mis ei ole mootorsõidukitele ajutiselt läbitav, ning teel, kus seda lubab liikluskorraldusvahend. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid (sh kaitseala radadel, metsasihtidel) kahjustab pinnast ja seeläbi kaitstavate elupaigatüüpide soodsat seisundit. Sõiduki ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. See piirang kehtestatakse alal asuvate elupaikade kahjustamise ja pinnasekahjustuste vältimiseks ning kaitsealal leiduvate linnuliikide häirimise ärahoidmiseks. Erandid võimaldavad eri- ja hädaolukordades tegutsemist ning kaitsealal vajalikku tegevust. Leevendused sõidukitega sõitmiseks väljaspool teid ja maastikusõidukitega sõitmiseks tulenevad LKS § 30 lõikest 3.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine. Jahipidamine jahiseaduse ja jahieeskirja alusel ei sea ohtu kaitseväärtuste soodsat seisundit.

Kaitsealal on lubatud rahvaürituse korraldamine kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas ilma piirarvuta. Kui alal puudub üritusteks ettevalmistatud koht, siis võib korraldada ilma kaitseala valitseja nõusolekut taotlemata kuni 250 osalejaga rahvaüritust. Üle 250 osalejaga rahvaürituse korraldamiseks selleks ettevalmistamata kohas on vajalik kaitseala valitseja nõusolek. Kaitseala metsasid on läbi aegade kasutatud aktiivselt sportimis- ja puhkekohana. Piirarvu tõstmine vähendab kooskõlastuste arvu, millega kaasneb halduskoormuse vähenemine, samas ei mõju piirarvu tõstmine 250 osalejani loodusväärtustele negatiivsemalt kui varasem piirarv (30), kuna üritusi viiakse üldjuhul läbi juba välja kujunenud ja ettevalmistatud teedel ning radadel. Rohkem kui 250 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitseala valitseja saab nõusoleku andmisel seada tingimusi, mille täitmine tagab kaitseväärtuste säilimise.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud koosluse kujundamine vastavalt eesmärgile ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ja taastamiseks vajalik tegevus. Üldiselt on kaitseala sihtkaitsevööndis parimaks kaitsemeetmeks metsakoosluste kujunemine looduslike protsesside kaudu. Samas võib tekkida vajadus teha liikide elupaikades nende kvaliteedi suurendamiseks hooldustöid. Kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks võib tekkida vajadus võsaraieks mõne liigi elupaigas, näiteks kivisisaliku elutingimuste parandamiseks. Kaitseala valitseja nõusoleku nõue võimaldab seada tingimusi tööde tegemise viisile ja ajale lähtuvalt kaitstavate elupaigatüüpide ja liikide vajadusest. Näiteks ei lubata teha raiet lindude pesitsusperioodil.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine. Maaparandussüsteemide hoiutöid saab lubada juhul, kui sellega ei kahjustata metsaökosüsteemide veerežiimi või see on vältimatu, et tagada näiteks teel

liikumise ohutus. Hooldustööde lubamisel hindab Keskkonnaamet ühelt poolt tegevuse potentsiaalset mõju ala loodusväärtustele, teisalt kaalub, kas hooldamata jätmine tekitaks kahju väljaspool kaitseala asuvatele aladele. Hooldustööd, milleks on vajalik kaitseala valitseja nõusolek, on nt puittaimestiku raiumine, veejuhtme sügavuse ja põhjalaiuse taastamine sette eemaldamisega, truubi ja regulaatori settest puhastamine, truubiotsakute korrastamine ja voolutakistuse eemaldamine, välja arvatud kui voolusängist kõrvaldatakse voolutakistusena üksikuid esemeid, nagu langenud puud, suuremad kivid, prügi jne, samuti ei ole kaitseala valitseja nõusolekut vaja rohttaimede ja peenvõsa niitmiseks. Samas on oluline, et ka nende tööde teostamisel arvestataks ala kaitse-eesmärgiga ning ei kahjustataks loodusväärtusi. Kaitseala metsaelupaikade seisundi parandamiseks on oluline võimaldada ka loodusliku veerežiimi taastamist. Loodusliku veerežiimi taastamise vajaduse väljaselgitamiseks on kaitsekorralduskavaga ette nähtud kuivendamise mõju uuring. Uuringu käigus selgitatakse välja veerežiimi taastamise vajaduse ulatus ja meetmed.

Kaitseala valitseja nõusolekul on samuti lubatud tee, tehnovõrgu rajatise ja tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala ja kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks. Vabariigi Valitsuse määrus annab kaitseala valitsejale õigusliku aluse kaalutusotsuse tegemiseks, millega antakse võimalus lubada tulevikus tee, tehnovõrgu rajatise ja tootmisotstarbeta ehitiste püstitamist (nt maakonnaplaneeringuga ette nähtud objekte - sh Rail Baltic ja Via Baltic). Kaalutusotsuse tegemisel lähtub kaitseala valitseja alal leiduvatest loodusväärtustest ja vajaduse korral seab tingimusi loodusväärtuste kaitseks. Ka riiklikul tasandil sotsiaalselt ja majanduslikult oluliste projektide elluviimisel tuleb leida lahendused, mis ei kahjusta ala kaitse-eesmärgiks olevaid elupaigatüüpe, liikide elupaiku ja ala terviklikkust. Kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks püstitatava ehitise all mõeldakse kõiki ehitisi, mis on vajalikud kaitsealal paiknevate kinnistute toimimiseks, sealhulgas ligipääsuteed, kergliiklusteed, maa- ja õhukaablid ning muud kommunikatsioonid. Kaitseala valitseja võib lubada rajatiste rajamist, mis ei ohusta kaitseeesmärkide saavutamist või mis on hädavajalikud. Seega on võimalik lubada kaitsealale nende rajatiste püstitamist, millel puudub oluline negatiivne mõju kaitseala loodusväärtustele, näiteks paigaldada suunaviitu radadele, mida kasutatakse sportimiseks, ja infotahvleid ning kaitseala tähised. Samuti võib tekkida vajadus rajada veerežiimi säilitavaid rajatisi. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd. Hooldustööde all peetakse silmas töid (värvimine, teede regulaarne hooldamine jne), mis ei ole ehitamine. Ehitusseaduse § 4 lõike 1 kohaselt on ehitamine ehitise püstitamine, rajamine, paigaldamine, lammutamine ja muu ehitisega seonduv tegevus, mille tulemusel ehitise tekib või muutuvad selle füüsilised omadused. Ehitamine on ka pinnase või katendi ümberpaigutamine sellises ulatuses, millel on oluline püsiv mõju ümbritsevale keskkonnale ja funktsionaalne seos ehitisega. Näiteks renoveerimine on oma olemusel tegevus, mille käigus taastatakse ehitise endine olukord, taastatakse ja uuendatakse ulatuses, mille käigus säilib ehitise senine kasutamistarve, konstruktsioon ja põhiparameetrid. Seega käsitletakse renoveerimist ehitiste lubatud hooldustööks, kui kaitseala valitseja on andnud selleks nõusoleku ning see vastab eelpool toodud kirjeldusele. Kaitseala valitseja nõusoleku nõue võimaldab seada tingimusi tööde tegemise viisile ja ajale lähtuvalt kaitstavate elupaigatüüpide ja liikide vajadusest. Näiteks eelpool kirjeldatust suuremamahulist renoveerimis käsitletakse ehitamisena.

2.5.2.3. Vajalik tegevus

Kaitseala metsakoosluste seisundi parandamiseks on vajalik loodusliku veerežiimi taastamine. Tegevus on suunatud degradeerunud soostuvate ja soo-lehtmetsade ning vanade loodusmetsa elupaikadele ja sealsele elustikule. Selleks tuleb kuivenduskraavide mõju leevendada ning

vajaduse korral kraave sulgeda. Veerežiimi taastamistööd tehakse selliselt, et veerežiimi muutusega ei kaasne olulist mõju kaitsealast väljapoole jäävatele maadele.

2.5.2.4. Keelatud tegevused

Kaitsealal on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, arvestades määrusega sätestatud erisustega (näiteks lubatud on seente, marjade korjamine), et tagada alal asuvate koosluste ja liikide elupaikade looduslikkus. Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus, loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärk ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja kaitseala kaitsekorra peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja mida tehakse tulu saamise eesmärgiga, ning tegevused, mis on lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitseala sihtkaitsevööndis lubatud majandustegevus. Kaitse-eeskirjaga lubatakse sihtkaitsevööndis majandustegevust, mis ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärki või seisundit.

2.5.2.5. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevus, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, anda projekteerimistingimusi, anda ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatisi, ning jahiulukeid lisasööta.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas. Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus ei kahjusta loodusväärtusi, saavutades looduskaitse ja arendushuvide ühitamise.

3. Menetluse kirjeldus

Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus ajavahemikul 4. detsember 2017 kuni 8. jaanuar 2018. a Keskkonnaameti Lääne regiooni Pärnu kontoris. Teated kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmusid 1. detsembril 2017. a üleriigilise

levikuga ajalehes Õhtuleht ning kohalikus ajalehes Pärnu Postimees. Ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 28. novembril 2017. a. Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmise eelnõu materjalidega oli võimalik tutvuda ka Keskkonnaameti koduleheküljel. Looduskaitseaduse § 9 lg 4 p 3 alusel tegi Keskkonnaamet ettepaneku arutada asja ilma avaliku aruteluta.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti e-kirjaga teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise kohta kahele maaomanikule: Riigimetsa Majandamise Keskusele ja endisele Tahkuranna Vallavalitsusele (praegune Häädemeeste Vallavalitsus). Teavitus saadeti ka Keskkonnainspeksioonile, Maanteeameti lääne regioonile, Pärnu Linnavalitsusele ning veel kahele huvitatud osapoolele. Kirjas paluti teha parandusettepanekuid ja esitada vastuväited.

Tabel 1 Maaomanike seisukohad

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Marie Selberg (endine Tahkuranna Vallavalitsus)	Tahkuranna Vallavalitsuse (praegune Häädemeeste Vallavalitsus) maa- ja keskkonnanõunik soovis 28. novembri 2017. a (7-16/17/13331-7) e-kirjas täpsustada, milline ala ja kui suures ulatuses arvatakse kaitse alt välja.	Nõunikule saadeti selgitav meil ning kaardipilt

<p>Tahkuranna Vallavalitsus (praegune Häädemeeste Vallavalitsus)</p>	<p>29. detsembril 2017. a (7-16/18/28) saadetud kirjas tegi vallavalitsus järgmised ettepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asendada määruse eelnõus „Tahkuranna vald“ uue omavalitsusega „Häädemeeste vald“. 2. Sõnastada eelnõu määruse § 7 lõikes 4 sätestatud sõiduki ja maastikusõidukiga sõitmine selgemalt, tuua välja selgitus, millised on teed ja millised on rajad ning sõnastada teenindava transpordi õigus liigelda teedel kui radadel. 3. Tuua seletuskirjas põhimaantee äärde kergliiklustee rajamise võimaldamine eraldi välja. 4. Sõnastada seletuskirja peatüki 2.1. lõigus „Esteetiline väärtus puhke ja rekreatsiooni alana“ oleks parem Tahkuranna elamurajoonid pigem Reiu elamurajoonid (asustusüksuse nime järgi). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ettepanek võetakse arvesse ja määrusse ning seletuskirja viiakse sisse parandused 2. Vastuskirjas juhitakse tähelepanu, et määruse § 7 lõikes 4 toodu on lahti mõtestatud seletuskirja punktis 2.5.2.2. ja selgitatakse mõistete „teed“ ja „rajad“ tähendust. Teenindava transpordi liikumist kaitsealal ei pea Keskkonnaamet mõistlikuks eeskirja eraldi lisada kuna ka teenindava transpordi liikumine teedel on lubatud määruse § 7 lõike 4 alusel. 3. Kergliiklustee rajamisega on eeskirja koostamisel arvestatud ja see on eraldi välja toodud määruse seletuskirja punkti 2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piir lõigus, kus on kirjeldatud Metsniku sihtkaitsevööndi piire. Samuti on Keskkonnaamet lähtunud Pärnu maastikukaitseala välispiiri moodustamisel ja kaitse-eeskirja koostamisel Maanteeameti 2014. aasta kirjas (15-2/14-00151/916) Tahkuranna Vallavalitsusele toodud põhimõttest, mille kohaselt on Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi äärde, teest eemale, ette nähtud jalakäijate ja /või jalgratturite liikluseks jalg- ja jalgrattateele. 4. Ettepanek võetakse arvesse ja seletuskirja viiakse sisse vastav parandus.
--	--	---

<p>Maanteeamet</p>	<p>4.01.2018. (7-16/17/13331-9) saadetud kirjas juhiti tähelepanu järgmisele asjaolule, et Maanteeamet on sõlminud 02.10.2017 lepingu „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 133,4–143 Pärnu-Uulu lõigu eelprojekti ja põhiprojekti“ koostamiseks. Lepingu lõpptähtaeg on aprill 2019. Projektlahendusega selgub tee ehituseks vajaliku maa ulatus ning selle alusel on võimalik teha ettepanek maastikukaitseala piirimuudatuseks. Avaldate lootust, et Keskkonnaametil on võimalik arvestada Maanteeameti hilisema täpsustatud piiriettepanekuga.</p> <p>06.03.2018 teavitas Maanteeamet (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 6-3/18/3205) põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 133,4-143 Pärnu-Uulu lõigu põhiprojekti keskkonnamõju hindamise programmi avalikust väljapanekust ja saatis eskiisi.</p> <p>24.04.2018 toimus Maanteeameti kohtumine Keskkonnaameti ja Maanteeameti vahel, kus arutati alternatiivide kaalumise teemat.</p> <p>23.05.2018 saatis maanteeamet (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 6-3/18/3205-4) alternatiivse lahenduse, mille kohaselt jääb planeeritud tee maanteeosa laiendus väljapoole planeeritava kaitseala piiri, kuid Tõllapulga liiklussõlme osas alternatiivseid lahendusi väljaspool Natura ala ei leitud. Alternatiivse variandina esitati liiklussõlme asukoht selliselt, et see jääks väljapoole alal inventeeritud elupaigatüüpe.</p>	<p>Keskkonnaamet on Pärnu maastikukaitseala välispiiri moodustamisel ja kaitse-eeskirjas piiride kirjeldamisel lisaks alal leiduvatele loodusväärtustele arvestanud ka Maanteeameti kirjaga Tahkuranna Vallavalitsusele (12.12.14 nr 15-2/1400151/916), mille lisas 1 on kujutatud võimalik jalgteede asukoht T4 Tallinn-Pärnu-Ikla äärde lõigus Pärnu linna piir-Posti tee.</p> <p>Keskkonnaamet palub teavitada võimalikest piiriettepanekutest esimesel võimalusel.</p> <p>19.03.2018 esitas Keskkonnaamet kirjaga nr 6-3/18/3205-2 omapoolsed seisukohad eskiisi osas. Juhiti tähelepanu sellele, et Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja loodusdirektiivi artikli 6 kohaselt on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks ala moodustati ning tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi ja ala terviklikkuse. Selgitati, et tegevuse elluviimisel tuleb kaaluda alternatiive, mille kohaselt tee ümberehitusega kaasnevad tööd jääks väljapoole kaitstava (projekteeritava) ala piire või mis ei mõjuta ala kaitse-eesmärke ja nende seisundit negatiivselt, mistõttu tuleb Rööpa sihtkaitsevööndisse planeeritud teemaa laienduse ja Tõllapulga liiklussõlme osas kaaluda alternatiivseid lahendusi, mis jääksid väljapoole Natura ala ja millega ei kaasneks olulist mõju ala kaitse-eesmärgiks olevatele Natura elupaigatüüpidele ega liikide elupaikadele.</p>
--------------------	---	---

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmise Euroopa Liidu õigusaktiga EÜ Nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50);

EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 336 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Pärnu loodusala, mille kaitseks on moodustatud Pärnu maastikukaitseala. Seetõttu tuleb Pärnu maastikukaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Pärnu loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 12, 15.01.2008, lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 26. novembri 2015. a rakendusotsusega (EL) 2015/2371, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu üheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2015) 8214 all, ELT L 338, 23.12.2015, lk 436–676).

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek muuta Pärnu loodusala piire (viia vastavusse moodustava Pärnu maastikukaitseala välispiiriga), loodusalast arvatakse välja 7,6 ha. Pindala muutus on tingitud Metsniku sihtkaitsevööndi vähendamisest Via Baltica maantee planeeritava laiendamise arvelt ja Rööpa sihtkaitsevööndi vähendamisest Rail Baltic ja Via Baltic trassi planeerimise arvelt. Muus osas on piiri korrigeeritud ainult piiride põhikaardi ja katastrikaardiga vastavusse viimiseks ja sisulisi muudatusi ei tehta.

Peale määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek lisada Pärnu loodusala kaitse-eesmärkide hulka liivikute elupaigatüüp (2330).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada piirkonnale iseloomulike metsakoosluste ja pinnavormide ning seal leiduvate liikide kaitset. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa ategevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Pärnu maastikukaitseala on juba riikliku kaitse all ning uut ala kaitse alla ei võeta, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Pärnu maastikukaitsealal on vastuolud seoses kattuvustega Via Baltica, sellega külgneva kergliiklustee ja Rail Balticu arendamisega seotud planeeringutega, kuid kaitse-eeskiri annab õigusliku aluse projekti elluviimiseks, kui projekti lahendused arvestavad loodusväärtuste säilimisega.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude mõningane suurenemine. Kuna võrreldes kehtiva kaitsekorruga väheneb sihtkaitsevööndisse jääva maa osakaal 7,6 ha, siis määruse jõustumisega kaasneb kohalike omavalitsuste tulubaasi suurenemine. Sellest tulenevalt laekub Hädameeste vallale maamaksu aastas ligikaudu 41,69 eurot rohkem.

Vastavalt LKS §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Kuna alale ei jää eramaid, siis eramaade omandamise kulusid riigile ei teki.

Hooldamist ja taastamist vajavaid poollooduslikke kooslusi kaitsealal ei leidu, seega nii poollooduslike koosluste hooldamiseks kui ka taastamiseks makstavaid kulutusi (toetuste maksimine) ei teki.

Kuna kaitseala ei laiene riigimaale, ei vähene ka Riigimetsa Majandamise Keskusele saamata jääv tulu.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega

vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium tegi eelnõu kohta märkuse. Ülejäänud ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskirja seletuskirja lisa nr 1

Kooskõlastusringil esitatud märkustega arvestamise tabel

Rahandusministeerium	Tuleb vältida olukorda, kus kaitseala eelnõu seab olulisi piiranguid Via Baltica, sellega külneva kergliiklustee ja Rail Balticu planeeringute elluviimisele.	Kaitseala piiri korrigeerimisel on võetud arvesse võimalik kergliiklustee asukoht T4 TallinnPärnu-Ikla ääres lõigus Pärnu linna piir-Posti tee ja jäetud see kaitseala piiridest välja. Kaitseala kaitsekorra järgi on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tee, tehnovõrgu rajatise ja tootmisotstarbeta ehitise püstitamise kaitseala ja kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks. Kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks püstitatava ehitise all mõeldakse kõiki ehitisi, mis on vajalikud kaitsealal paiknevate kinnistute toimimiseks, sealhulgas ligipääsuteed, kergliiklusteed, maa- ja õhukaablid ning muud kommunikatsioonid. Kaitseala valitseja võib lubada rajatiste rajamist, mis ei ohusta kaitseesmärkide saavutamist.
----------------------	---	---

Rahandusministeerium	Oluline on tagada, et oleks võimalik renoveerida Reiu taimla tee Rail Balticu raudteetrassi ületavas lõigus.	Vastavalt kaitseala kaitsekorrale on see tegevus kaitseala valitseja nõusolekul lubatud. Tegevust on hinnatud kaitseala valitseja poolt võimalikuks, kui see ei välju maakonnaplaneeringuga seatud piiridest ja on kooskõlas keskkonnamõju hindamise aruannetes toodud tingimustega, mille kohaselt ei tohi tegevus kahjustada Natura loodusala eesmärgiks olevaid elupaigatüüpe ega liike.
Rahandusministeerium	Korrigeerida maastikukaitseala selliselt, et Tõllapulga ristmik on võimalik välja ehitada vastavalt kehtivale Via Baltica maakonnaplaneeringule.	Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud tee, tehnovõrgu rajatise ja tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala ja kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks. Kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks püstitatava ehitise all mõeldakse kõiki ehitisi, mis on vajalikud kaitsealal paiknevate kinnistute toimimiseks, sealhulgas ligipääsuteed, kergliiklusteed, maa-
		ja õhukaablid ning muud kommunikatsioonid. Kaitseala valitseja võib lubada rajatiste rajamist, mis ei ohusta kaitseesmärkide saavutamist. Planeeritava Tõllapulga ristmiku asukohta ei jää kaitse-eesmärgiks olevaid elupaiku ega liike. Keskkonnaamet on juhtinud Maanteeameti tähelepanu sellele, et tee väljaehitamisel tuleb kaaluda alternatiive, mille kohaselt tee ümberehitusega kaasnevad tööd jääks väljapoole kaitstava ala piire või mis ei mõjuta ala kaitse-eesmärke ja nende seisundit negatiivselt samuti ala sidusust ja terviklikkust. 23.05.2018 kirjaga nr 15-1/180099/10631-10 on Maanteeamet saanud Keskkonnaametile eskiislahenduse, mis väldib Tõllapulga ristmiku väljaehitamise puutumust elupaikadega.